

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

CAPVT XV.

Synopsis.

I. Concilia provincialia celebrari desierant tempore Concilij Chalcedonenfis. Idem de sua etate restantur Iustinianus, Zonaras, Balsamo, & Martianus Blastares.

II. Hujus desuetudinis origo debetur institutioni Conciliorum patriarchalium; qua singulis annis celebrabantur, & quibus omnes Metropolitanis interesse tenebantur. Canon Concilij octavi omnino conditus adversus Episcopos Gallicanos. Verum Concilium illud receptum non fuit in Gallia.

III. Divitius Ecclesia occidentalis retinuit morem celebrandorum Conciliorum provincialium. Cur tandem ab iis celebrandis abstinerim Episcopi. Eorum usum restituere tentavit Innocentius III. irrito conatu.

IV. Quid Concilio Basileensi & Tridentino placitum.

V. Edictum Blesense praecepit ut Concilia provincialia tertio quoque anno habeantur. Verum nihil horum observatum est hucusque. Et tamen valde optandum esset ut celebrandorum Conciliorum provincialium consuetudo revocaretur.

I. SI quis autem curiosè inquiret quibus tandem de causis celebrari desierint Concilia provincialia, reperiet morbum hunc in universa Ecclesia, non solum occidentali, sed etiam orientali, grassatum esse, atque adeo causam debere esse communem. Adnotatum namque est in can. xix. Synodi Chalcedonenfis Concilia illa desuisse celebrari per illas tempestates: *Pervenit ad aures nostras quod in provinciis statuta Episcoporum Concilia minimè celebrantur, & ex hoc plurima negligantur ecclesiasticarum causarum, quae correctione indigent.* Sed exprobratio illa, ab Oecumenico Concilio facta, parum profuit. Quippe Iustinianus octagesimum post annum admonet in Novella cxxxvii. canones qui praecipunt celebrationem Conciliorum provincialium observatos non fuisse usque ad aetatem suam: *Quando autem quod in Canonibus cautum est Synodis sanctissimorum Episcoporum per singulas provincias congregandis huc usque minimè observatum est.* Apud Graecos, congregandorum Conciliorum provincialium statuta renovata sunt auctoritate canonum Synodi in Trullo & secundae Nicanae. Attamen Zonaras observavit ea adeo aetate sua (id est, ad annum m c l xxx.) neglecta fuisse in Oriente, ut nusquam ea Concilia haberentur. Quod Balsamo quoque, qui anno m c x c. vivebat, pro aetate sua testatur; & pro sua item Martianus Blastares, qui circa annum m c c c. floruit.

II. Ac mihi quidem inquirenti in causas hujus desuetudinis, nulla alia occurrit praeter celebrationem Conciliorum patriarchalium, quae singulis annis congregabantur à Patriarcha, cuique interesset debebant Metropolitanis juxta canones Concilij CP. & Novellam constitutionem Iustiniani, qui Metropolitanos istiusmodi brevi descriptione explicat. Episcopi, inquit, qui à Patriarcha ordinantur, & ipsi jus habent alios ordinandi; id est, Metropolitanis, ut explicat Photius in Nomocanone. Quapropter tollenda est negatio quae adjecta est in contextu Novellae, *hi qui non habent jus alios Episcopos ordinandi; ac prorsus legendum, qui habent jus.* Illud autem incommodum ex eo sequebatur, quod Concilia illa generalia patriarchatus impediabant ne particulares provincialium synodi haberentur, ut in Concilio Octavo Oecumenico propositum est. At Synodus octava difficultatem sustulit, jubendo ut si utraque Concilia haberi non possint, Metropolitanis teneantur praeferre Concilium patriarchale, ad quod accedere teneantur cum evocati fuerint à Patriarcha. in hoc enim Concilio judicandas esse omnes causas, non solum unius provinciae, sed etiam totius patriarchatus. Quo unico decreto tacitè concessa est libertas abstinendi à celebratione Conciliorum provincialium. Clausula quae sequuntur in canone, additae sunt in gratiam Patriarcharum. Quippe jubetur ut Metropolitanis nullam rationem habeant mandatorum Principum, si forte contingeret eos vetari ne ad Synodum Patriarchae accederent. Et quia in Occidente omnes Metropolitanis non consecrabantur à Patriarcha, statuitur ut omnes Metropolitanis, qui aut impositionem manuum aut Pallium à Patriarcha acceperint, teneantur accedere ad ejus Concilium. Duo illa capita ostendunt canonem illum adversus Episcopos Gallicanos decretum esse juxta suggestiones Legatorum pontificiorum. Ij autem eo consilio illum canonem condi procurarunt, ut à Concilio Oecumenico firmata esse videretur Nicolai primi nova molitio sexennio antè prolata. Tum ut Episcopos Gallicanos hac sententia percelli procurarent: qui, ne ad Concilia ordinaria patriarchatus Romani convenire cogerentur, & ut impositas Episcopis Italiae condiciones detrectarent, eas excusationes adferebant, neque accipere se manuum impositionem ab Episcopo Romano, & praeterea à Principibus impediri ne ad synodos illas accederent. Convellebat praeterea idem canon aliam consuetudinem Galliae, quoad Concilia generalia regni. qua de re dicitur

vide lib. 1. c. 17.
5. 5.

Vide Annalet
S. Bertini ad
an. 872.

in alio loco hujus dissertationis. Verum Concilium illud receptum non fuit in Gallia, ut Ademar Cabanensis adnotavit, quòd quaedam capita edidisset contra antiquos canones, tum pro imaginum adoratione, tum etiam in gratiam Summi Pontificis, ut ait hic auctor: *In qua synodo de imaginibus adorandis aliter quam orthodoxi Doctores antè definerant statuerunt; quaedam etiam pro favore Romani Pontificis, qui eorum votis de imaginibus adorandis annuit, quaedam contra antiquos canones & contra decreta patrum, ut qui ipsam synodum legerit, inveniet.* Itaque ex congregatione Conciliorum patriarchalium conseqeatur per consequentiam penè necessariam celebratio Conciliorum provincialium. Sed aliunde eisdem Conciliis ingens pernicietas imminerebat. Quippe appellari poterat ab eorum judiciis ad Concilium patriarchale, quod etiam persæpe invocabatur, *omisso medio.* Octava Synodus huic morbo medicinam adhibere tentavit canone xxvi. quo suprema in Presbyteros judicia permittuntur synodis Metropolitanorum. Verum transmissa hujus canonis observatio effecit ut synodi provinciales prorsus desierint in Oriente; ut ex Zonaræ, Balsamonis, & Blastaris testimonio constat.

III. Diutiùs in Ecclesia occidentali viguit consuetudo celebrandorum Conciliorum provincialium, quoniam eorum auctoritatem sartam tectamque esse voluit Occidens usque ad nonum seculum. Sed statim atque Summi Pontifices abolere tentarunt supremam eorum in judicando potestatem, comminati sunt Episcopi se ab eis celebrandis, quòd inutilia futura sint, abstenturos. Hic est enim sensus Hincmari, Caroli Calvi nomine scribentis ad Ioannem octavum, qui Presbyterorum ab Episcopis suis deponitorum & rursus in synodis provincialibus damnatorum appellationes recipiebat: *Nihil prodest eos (id est, Episcopos) secundum sacros canones & decreta sedis Romane Pontificum pro accusatis Presbyteris de manifestis criminibus comprovinciales Episcoporum synodos frequentare; sed faciet licenter quisque Presbyterorum quod libet. Vnde si fuerit redargutus, veniat Romam. Et quia pro singulis Presbyteris Episcopi transalpini regulariter judicatis missos dirigere & actionum documenta scribere non valent, nec testium necessarias personas tunc producere, fiducialiter poterit mentiens quisque innocentiam suam asserere, cum non erit qui mendacia ejus possit refellere.* Cum itaque Summi Pontifices pertinaciter contendissent appellari posse ad sedem apostolicam, non solum à sententiis definitivis, sed etiam ab instructione, ac hujusmodi appellationes re-

Hincmar. ep.
c. 19. & 20.
edit. Mogunt.

ciperent, Episcopi omnem horum Conciliorum curam abjecerunt, quæ nihil aliud ipsis adferebant quàm sumptus & dedecus. Eorum usum Innocentius III. decreto Concilij Lateranensis restituere tentavit. *Sicut olim, inquit, à sanctis patribus noscitur institutum, Metropolitanis singulis annis cum suffraganeis suis provincialia non omittant Concilia celebrare; in quibus de corrigendis excessibus & moribus reformandis, præsertim in clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum; canonicas regulas, maxime quæ statuta sunt in hoc generali Concilio, relegentes, ut eas faciant observari.*

Decretum illud omni effectu caruit, quia remedium non adhibebat malo quod ortum erat ex cessatione celebrandorum Conciliorum provincialium. Durandus Episcopus Mimatensis, qui centum post annis scribebat, fidem facit hujus defuerudinis, & deque ea conqueritur: *Cum in Concilio Nicæno carere- tur quòd per singulas provincias bis in anno Episcoporum Concilium teneatur, ut quæ corrigenda & reformanda in qualibet provincia fuerint corrigantur & reformentur, & dictum salubre constitutum non servetur, videretur utile quid per providentiam Concilij executioni debita mandaretur.*

IV. Synodus Basileensis præcipit ut ea Concilia celebrentur, quorum præcipuum fructum esse putat inquisitionem vitæ, morum, & conversationis Episcoporum, lectionum Canonum, & ut eorum qui negliguntur observatio præscribatur in provincia. Par cura fuit Concilij Tridentini, quod ea Concilia jubet tertio quoque anno celebrari.

V. Eorum Conciliorum sanctitati emulatur edictum Blesense, quod præcipit ut Archiepiscopi synodos suarum provinciarum habeant tertio quoque anno, in quibus provideatur disciplinæ, morum correctioni, politiæ ecclesiasticæ, & institutioni Seminariorum & Scholarum, secundum formam in sanctis decretis præscriptam. Magistratibus autem adimit potestatem impediendi celebrationem horum Conciliorum. Quòd si contingat à rebus pro disciplina & correctione morum illic decretis appellari tanquam ab abusu, decernit ut eorum executio retardari non possit prætextu illius appellationis. Verum nihil horum observatum est hucusque; quæ tamen prorsus obtinere deberent, rescatis & rescissis malis quæ harum synodorum celebrationem interrupserunt. Sanè res eo temperamento constitui posse videtur quod nec pontificiam auctoritatem lædat nec regiam.